

UNITAT DIDÀCTICA 3

1. Títol i justificació de la unitat

El valor de la solidaritat per al Poble Gitano

La solidaritat per al Poble Gitano és una manera d'entendre la vida en comunitat.

L'hospitalitat, l'ajuda econòmica i moral en moments difícils o l'acompanyament de les persones malaltes són oferts pels gitans i gitanes sense esperar res a canvi, en intercanvis de reciprocitat.

En aquest sentit, aquesta UD pretén endinsar l'alumnat en aquest valor fomentant vincles basats en el suport i l'ajuda mutus.

2. Cicle i durada

Aquesta unitat didàctica està pensada per realitzar-se a cicle inicial.

Per al correcte desenvolupament d'aquesta unitat didàctica cal disposar de dues hores i tres quarts, repartides en 3 sessions.

Per a una d'elles és important poder apartar el mobiliari, creant un espai adequat per poder realitzar els jocs cooperatius presentats.

3. Competències bàsiques, àrea principal i altres àrees o àmbits que es treballen

Durant aquesta UD es treballaran les següents **competències bàsiques**:

Competència social i ciutadana

Pel que fa a la competència social i ciutadana, aquesta unitat didàctica aborda dues dimensions: **joc motor** i la **interpersonal**.

Pel que fa a la primera, es busca que l'alumnat participi de forma autònoma i responsable a l'hora de fer front a les dificultats i els canvis. A

més, es vol que desenvolupi el seu benestar a través de la convivència amb els altres.

La segona dimensió esmentada ens permet treballar el diàleg com a eina de respecte i tolerància i que s'adoptin estratègies cooperatives per promoure les actituds solidàries i de convivència.

Competència comunicativa, lingüística i audiovisual

Aquesta competència es treballa principalment a través dels contes com a font de la memòria oral dels pobles (**dimensió educació literària i plurilingüisme i interculturalitat**).

Es busca que l'alumnat sigui capaç d'extreure els sabers que transmeten generació rere generació els diferents tipus de produccions orals i que entrevegin que l'explicació de contes populars és una experiència cultural de primer ordre.

Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

Aquesta competència, en aquest cas, s'entén com a conjunt de valors i actituds personals interrelacionades per convertir idees en accions que generin dinàmiques positives per a la comunitat.

Pel que fa als **àmbits i les àrees de coneixement**, amb aquesta UD es pretén treballar:

- Àmbit lingüístic
 - Àrea de llengua catalana i literatura.
- Àmbit d'educació física
 - Àrea d'educació física.
- Àmbit d'educació en valors
 - Àrea d'educació en valors socials i cívics o àrea de religió.

A la següent graella es presenta aquesta informació de manera resumida:

Àrees	Competències bàsiques	
Educació en valors socials i cívics (<i>àrea principal</i>)	Competència social i ciutadana	Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
Educació física		
Llengua catalana i literatura	Competència comunicativa, lingüística i audiovisual	

4. Objectius d'aprenentatge

Els objectius d'aprenentatge d'aquesta unitat didàctica són:

- Comprendre els valors que es desprenen dels contes populars i entendre'ls com a font de memòria oral.
- Fomentar la solidaritat entre els membres del grup.
- Cooperar en el desenvolupament dels jocs plantejats, perseguint els objectius col·lectius.

5. Continguts

LENGUA CATALANA I LITERATURA

Educació literària

- Comprensió de textos literaris senzills (contes).
- Coneixement de la literatura de tradició oral.

Plurilingüisme i interculturalitat

- Valoració del fet que totes les llengües serveixen per comunicar-se, per aprendre i per aproximar-se a altres cultures.
- Interès per escoltar contes i altres produccions populars.

EDUCACIÓ EN VALORS SOCIALS I CÍVICS

Dimensió interpersonal

- Cooperació, solidaritat i altruisme.

EDUCACIÓ FÍSICA

Joc motor

- Valoració, reconeixement i respecte a les persones que participen en el joc.
- Valoració del joc com a mitjà de relació amb els altres i de divertiment.

6. Criteris d'avaluació

LLENGUA CATALANA I LITERATURA

- Comprendre tot tipus de missatges orals que es produeixen en activitats d'aula, situacions d'aprenentatge i vida quotidiana.
- Mostrar interès pels textos populars adequats a l'edat.
- Comprendre que la llengua és un instrument de comunicació, per aprendre i apropar-se a altres cultures.

EDUCACIÓ EN VALORS SOCIALS I CÍVICS

- Mostrar empatia i solidaritat en relació amb els altres.

EDUCACIÓ FÍSICA

- Participar i gaudir en els jocs ajustant la pròpia actuació, tant pel que fa a aspectes motrius com de relació amb els companys i les companyes.
- Col·laborar activament en el desenvolupament dels jocs col·lectius, mostrant responsabilitat i cooperació.

7. Metodologia

a. Organització - tipologia de les activitats

No hi ha millor manera de treballar un concepte com la solidaritat que fent-ho en grup. Per aquest motiu, les activitats d'aquesta UD estan pensades per realitzar-se amb tot el grup classe. De forma individual únicament han de treballar a l'hora de reflexionar com poden fer per ajudar-se uns/es als/a les altres i en expressar-ho de forma escrita.

Les dinàmiques de grup seran el millor indicador per saber si s'ha interioritzat el concepte treballat, tant pel que fa a la cadena de solidaritat com als jocs cooperatius. A més, per tal d'avaluar la consecució dels altres objectius plantejats, podem extreure informació de les interaccions orals.

b. Materials i recursos

- Conte gitano (Annex 1)
- Targetes impreses (Annex 2)
- Cordill
- Cadires
- Equip de música/ PC amb accés a Internet

c. Desenvolupament de les activitats¹

Sessió 1 (1 hora)	
Activitats de contextualització	<i>Amb el grup classe:</i> Activació de coneixements previs – Es pregunta si els expliquen històries abans d’anar a dormir. <i>Qui ho fa? Són sempre les mateixes? Se les inventen o ja les explicaven a ells/es?</i>
Activitats de desenvolupament	<i>Amb el grup classe:</i> Es llegeix el conte gitano (Annex 1), tot fent les preguntes plantejades. Es fa una reflexió sobre què entenen per solidaritat. Es fa un recull de situacions en les que ells i elles ajuden i són ajudats/des.
Sessió 2 (3/5 d’hora)	

¹ La temporització de les sessions serà sempre flexible, i el professorat la podrà ajustar tenint en compte les seves necessitats i la seva pròpia realitat. Pel que fa a la metodologia (tipologia de les activitats), aquesta UD es pot també desenvolupar seguint algunes de les Actuacions Educatives d’Èxit, com ara els Grups Interactius o les Tertúlies Literàries Dialògiques (<http://utopiadream.info/ca/actuaciones-de-exito/>).

Activitats de desenvolupament	<i>Amb el grup classe:</i> S'explica que es realitzarà una cadena de solidaritat. Cada nen/a ajudarà un/a company/a de la classe i, a la vegada, serà ajudat/da per un/a altre/a. De forma individual: Es reparteix una targeta per persona. Cadascú escriu el seu nom, el del o la següent de la llista i en què pot ajudar. <i>Amb el grup classe:</i> Es penjen totes les targetes de forma connectada (AB-BC-CD, etc.) fins que es tanqui el cercle. Si es té prou cordill, poden donar la volta a la classe.	
	Sessió 3 (1 hora)	
	Activitats de desenvolupament	<i>Amb el grup classe:</i> Es realitzen els jocs cooperatius per treballar la solidaritat.
	Activitats de síntesi	<i>Amb el grup classe:</i> Es pregunta com s'han sentit i què els ha aportat l'experiència. <i>Què podrien fer per ser solidaris i solidàries a partir d'ara?</i>

Annex 1. Conte gitano²

A la nit, asseguda al llit, l'àvia de la Sara li explicava un conte i li deia amb un xiuxiueig:

Font: Patufets al món (<https://patufetsalmon.wordpress.com/tag/tio/>)

-Ets filla del vent, gitana meva, el meu cor errant. Escolta, aquesta història forma part del nostre poble i va passar fa molts i molts anys...

“Els gitans i les gitanes viatjàvem pel centre d’Europa, portant alegria i coses d’utilitat. Qui no afilava ganivets per a la cuina, venia trastos per a la casa. Altres llegien les mans i alguns sabien de plantes per al mal de queixal. Malabaristes, conta-contes... tot això érem els gitans i les gitanes!³”

² Font: Traducció de La cometa de los cuentos
(<http://cometacarmenlodeiro.blogspot.com.es/2009/10/cuento-gitano-los-gitanos-y-la.html>)

³ Coneixeu algun gitano o gitana? A què es dediquen?

L'arribada a un poble era rebuda amb gresca. Tothom sortia de casa seva i es reunia a la plaça per escoltar les novetats que dúiem. Es cantava, es reia i s'escoltaven històries. Eren bons temps.

Font: https://nsa85.files.wordpress.com/2014/11/carta_europa.pdf

Un dia, tanmateix, vam arribar amb les nostres cançons a una petita vila i ningú no va sortir a rebre'ns! Les portes estaven tancades amb pany i forrellat. No s'escoltava ni un sospir. Semblava que el món s'hagués aturat.

Vam quedar tots desconcertats davant aquest silenci. De sobte, una nena va aparèixer i ens va explicar què havia passat.⁴

Tot va començar quan la fornera va negar una mica de massa al moliner. Aquest li va negar una mica de gra al sabater. El sabater va negar arreglar les sabates a la camperola. Aquesta es va negar a donar un got d'aigua al carter. El carter es va negar a dur les cartes a la mestra. La mestra es va negar a fer classe i els nens i nenes es van negar a ajudar als camps...

La solidaritat havia desaparegut del poble⁵.

⁴ Què creieu que deuria haver passat?

⁵ Què enteneu per solidaritat?

Tothom es va tancar a casa seva i la tristesa es va apoderar dels carrers.

Davant aquesta situació, els gitans i gitanes van seure a parlar i van decidir⁶ que s'havia de fer una festa on convidarien tots els veïns i veïnes del poble ja que la solidaritat vindria de la seva mà. Van coure pa, van rostir menjar, van omplir els seus carrers de fanals amb llum.

A la nit tots els carrers estaven preciosos, però seguien buits. Casa per casa, porta per porta van anar cridant pel seu nom tots els veïns i veïnes i aquests van anar traient el cap amb prudència.

Aquella nit la fornera, el moliner, la camperola, el sabater, el carter i la mestra van ballar de la mà al voltant d'una foguera. Diuen que la senyora solidaritat va estar fent abraçades i petons a tothom.”

Gabi Jiménez

-Recorda, Sara, d'ensenyar als teus fills i als teus nets que el nostre poble era un poble errant, que estima la vida i la llibertat,

⁶ Quina decisió deuriem prendre?

que el nostre viatge va començar en un país anomenat Índia, que el món sencer és casa nostra i que tots els éssers humans som una gran família. Mai no reneguis de ser gitana.

Annex 2. Cadena de suport

..... ajudarà a.....

a.....

Annex 3. Jocs cooperatius per treballar la solidaritat

Cadires cooperatives

Es col·loquen cadires en rotllana i, al so de la música, totes les persones participants donen voltes al voltant de les cadires. Quan la música s'atura s'han d'asseure. Es van traient cadires progressivament i el grup ha d'aconseguir que tothom pugui seure en les cadires que queden. L'objectiu és incorporar-se mútuament en funció de l'espai que va quedant.

Aixecar-se en grup

Es fa una rotllana de persones assegudes amb l'esquena cap a dins de la rotllana i en contacte amb els colzes. El repte és aixecar-se tots i totes junts sense recolzar les mans a terra i sense parlar.

Annex 4. Rúbrica d'avaluació docent

Comprèn els valors del conte presentat.	No entén el conte, no segueix el fil argumental.	Tot i entendre el conte, no llegeix entre línies per poder extreure'n els valors solidaris associats.	Entén el fil argumental del conte i sap que el tema principal és la solidaritat, però no acaba d'extreure'n els valors associats.	Fa connexions entre el conte i la seva relació amb els membres del seu entorn més proper. Entreveu els valors que se'n desprenen.
És solidari o solidària amb la resta del grup.	No participa en la cadena solidària.	Participa en la cadena solidària, però necessita ajuda per detectar les necessitats del company/a.	Participa en la cadena solidària. Identifica en què pot ajudar i ho fa, però no ho exporta a altres esferes vitals.	Participa de forma activa en la cadena solidària. Identifica en què pot ajudar el company/a, ho fa i ho exporta a altres esferes vitals.
Participa de forma activa als jocs cooperatius, ajudant a assolir l'objectiu comú.	No participa de forma activa als jocs cooperatius o dificulta que la resta ho faci en unes bones condicions.	Participa en el desenvolupament dels jocs, però té una posició més competitiva que cooperativa.	Participa en el desenvolupament dels jocs cooperatius, però no té en compte la resta del grup a l'hora de desenvolupar-los.	Participa activament en el desenvolupament dels jocs cooperatius, perseguint l'objectiu col·lectiu i ajuda la resta a desenvolupar-ne les activitats.